

Клеменс Й. Зец

ИНДИГО

Роман

Превод от немски език:

Гергана Фъркова

ФънТези
Funtasy

Издаването на произведението е подкрепено от ТРАДУКИ, Европейска мрежа за литература и книги, в която участват Федералното министерство на европейските и международните въпроси на Република Австрия, Министерството на външните работи на Федерална република Германия, швейцарската културна фондация „Про Хелвеция“, КултурКонтакт Австрия, Гьоте-Институт, словенската Агенция за книгата ЈАК, Министерството на културата на Република Хърватия, ресор „Култура“ в правителството на Княжество Лихтенщайн, културна фондация „Лихтенщайн“ и фондация „С. Фишер“.

traduki

Книгата е преведена в Европейския преводачески колегиум в Щрален, Германия

Das Buch ist im Europäischen Übersetzer-Kollegium in Straelen, Deutschland übersetzt worden

Clemens J. Setz

Indigo

© Suhrkamp Verlag, Berlin 2012

Клеменс Й. Зец

ИНДИГО

Фън Тези, София 2014

ISBN 978-954-92445-9-5

Copyright®2014. *Всички права запазени*

© S. Fischer Foundation by order of TRADUKI – за превода, 2014

© Пламен Иванов – предпечат и корица

© Йово Йовчев – рисунка на корицата „Joy of Life“

© Снимки стр. 61, 165: Wikimedia (Michel Mazeau)

© Снимка стр. 329: James Soe Nyun

© Всички други снимки са от архива на автора

© Фън Тези, 2014

ИНДИГО

Земята е толкова равна,
че накъдето и да погледнеш човек,
се виждаше хоризонтът.
И хоризонтът ми беше до коляно,
само тук-там ми стигаше до ханша.

Магда Т.

Един ден човек привиква срещу всичко.

Доктор Ото Рудолф

It looks like we're getting closer
to the heart of this criminal artichoke.¹

Адам Уест като Батман

¹ Сякаш навлизахме все по-навътре в сърцето на артишока на престъпността. – Б. пр.

КЛЕМЕНС И. ЗЕЦ
ИИДИГО

Писмо от Д-р Т.
СВЕДЕНИЕ ЗА диплома

ЧАСТ I

- 1 Същността на дагелсната
- 2 Роберт Тецел
- 3 Студията Месер
- 4 Преди време, Робин

—
Компютърна разпечатка с копирана картинка, червена карирана панка
И. - П. Кеел: „Властарката от Бондорф“

—
5 „В зоната“ — епизод 1
от Клеменс И. Зец

—
6 Да отскочим за цигари

—
Отделен лист в червената карирана панка, компютърна разпечатка
Робърт Бърнъм: „Меланхолията на Билжкия“

—
7 „В зоната“ — епизод 2
от Клеменс И. Зец

—
ксерокопирани листове, червена карирана панка
Дж. - Джордж Фрейзър: „Пренасяне на злото в Европа“

—
8 Колодек

—
ЧАСТ II

- 1 Дипломната работа
- 2 Зловещата долина

—
Изображение, копирано от книга
На еърда на листа заменен текст. Червената карирана панка

-
- 3 Интернациът Келманану
- 4 Тържество за връчване на наградата
- 5 Квинкуозит
- 6 Макс
- 7 Ромео и Жулиета в интерната
- 8 Живописи

Копиран гръб на книга, лист DIN A4. Червената карирана папка. Косе Мигел Морейра: „Първите три“

—

9 клас „Е“

10 Пемелън

11 Смихън и тайнство кривите от 2-ра степен

—

ЧАСТ III

—

ЧАСТ IV

1 Моан от Великденските острови (зелена папка)

2 Трябва да уважаваш дървото, Робин

—

Две копирани страници, червената карирана папка

—

3 Човекът с глава електрическа крушка

4 Щастливи инциденти, Мидихиорлани

—

Изображение, копирано от книга. Червената карирана папка

—

5 Революцията на Магда Т.

6 Синове и планети

—

Изображение. Червената карирана папка

—

7 Рио дьо ла Лоа

8 Кожка

—

Малко листче. Червената карирана папка

—

9 Рио де Миним

10 Необикновена институция

11 Разходката

12 Най-непоносимото нещо на света

—

Изображение. Червената карирана папка

13 Писмото

—

ЧАСТ V

1 Записки на листчета. Червената карирана папка

2 Гробницето в Гининген

3 Победителът

Раба, при Грац, 1 ноември 2006

Скъпи Клеменс Зец,

допускам, че бихте искали да знаете какво се случи, след като изпаднахте в безсъзнание. Най-напред се опитахме да Ви сложим на дивана. Но диванът беше прекалено тесен, а както сам сте забелязали, нашите физически сили са доста ограничени, така че веднага се отърколихте на земята. Тъкмо тогава се ударихте над дясното око. Разбира се, ние моментално сложихме нещо върху нараненото място (лед, увит в кухненска кърпа), но челото Ви въпреки това веднага се поду. Честно казано, изобщо не очаквахме, че ще се свлечете толкова лесно от дивана. На пръв поглед въобще не личи, че дори в легнало положение центърът на тежестта на тялото Ви се пада някъде около корема. При това изглеждате толкова фин, направо крехък! Но както и да е, щом забелязахме, че мястото над окото Ви се подува, решихме незабавно да Ви изнесем в другата стая, по-далече от зоната.

Вие ме попитахте, мен и мъжа ми, за трудностите, с които се сблъскахме, след като взехме решението да приберем Роберт у дома - и ето нá, стана така, че сам изпитахте тези трудности на гърба си. Моля Ви, не се съмнявайте, че ние ужасно, ужасно съжаляваме за това, но си мисля, че ситуацията Ви даде възможност да надникнете в нещо, което със сигурност никога не бихте усетили само от разговор. Като учител в интерната най-вероятно сте били държан далече от подобни преживявания.

Бързо Ви изнесохме от стаята, тъй като отокът наистина бундеше тревога, а Вие изобщо не реагирахте на опитите да Ви свестим. В кухнята нещата определено се пооправиха. Отворихте очи и отначало се задържахте седнал на стола, но внезапно отново припаднахте и капчици пот избиха по челото Ви, а лявата Ви ръка се тресеше от конвулсии, слава Богу, че добре познавахме това състояние, та нали всички вече го бяхме преживявали. „Айсберг“ - така го наричаме. Онова чувство, сякаш си погребан под тонове лед. На всички ни се е налагало да минем през него. Естествено, сега ми е сравнително лесно да го кажа, понеже отдавна живеем с него и сме развили известна резистентност или поне сме в положение на постоянно очакване. Но да ти се стовари на главата ненадейно, както стана при Вас - това направо може да те смаже.

Между другото Роберт Ви изпраща много поздрави. Според мен поведението му определено може да се тълкува в такава посока. Но при него никога нищо не се знае. Догодина май вече няма да се връща в интерната.

Закарахме Ви в болницата с нашата кола. Вие бяхте леко объркан, но и това го очаквахме, защото когато навремето баща ми дойде у нас, малко след раждането на Роберт, той цял един ден не можа да говори както трябва, едва артикулираше и все дъвчеше думите, непрекъснато го обливаха ту топли, ту студени вълни. Виеше му се свят. Отначало се поуплашихме, мислехме, че от ужас е получил инфаркт или нещо от сорта, но той упорито държеше да гушне Роберт. Имаме ги на снимка, която направихме през прозореца откъм градината.

Бабини деветини, индиго дивотии, смяташе баща ми. Нали знаете какви са хората от неговото поколение и от онова време, колко е ниско нивото на просветеност на хората като цяло по този въпрос... Както и да е, на нас също ни се искаше да мислим, че всичко е просто някаква измишльотина. Нищо трайно, нищо, което конкретно засяга детето ни. Нищо реално. Детето трябва да се държи за ръка, да се милва, каза баща ми, а аз само му показвах гърба си, охлузванията, които си бях навлякла от многобройните падания по онова време, показвах му обривите по врата си и дори спуканите капилляри в лявото око. Тогава все още виждах с него, макар и малко, после отидох, разбира се, на лекар, само че беше прекалено късно, вече бях изгубила зрението си напълно.

Скъпи господин Зец, надяваме се, че междувременно вече сте по-добре. Искаме да Ви уверим, че нямаме абсолютно никакви предразсъдъци спрямо Вас – все едно каква е била причината преждевременно да бъде преустановена работата Ви в интерната, ние не си позволяваме да даваме каквито и да било оценки. Ако желаете, можем да продължим разговора си другаде. Разбира се, вратата на дома ни е винаги отворена за Вас и ще се радваме, ако ни посетите, но съпругът ми и аз напълно ще Ви разберем, ако не желаете да се излагате повече на нещо, с което сте се сблъскали непрекъснато досега от почти петнайсет години.

С искрени поздрави
Ваша
Мариане Тецел

**Държавна болница – Университетска болница Грац
Университетска клиника за спешна хирургия**

Спешна хирургия, амбулатория

Пациент: Зец, Клеменс Йохан

Роден на: 15. 11. 1982 г.

Стационар

АНАМНЕЗА/ ФИЗ. СТАТУС

Пац. идва в спешно отделение, придружен от двама познати. Вигилантност и клинично състояние: буден, с ясно съзнание, адекватен, забавени движения. По данни на придружителите пац. е паднал по невнимание, лежал около 10 минути в безсъзнание на пода. Преди това пац. е споменал, че вижда ярки проблясвания в дясната част на зрителното поле. След колапса не е било нужно да се прави сърдечен масаж и изкуствено дишане.

В момента на приемането пац. не е с опасност за живота, стабилно кардиореспираторно състояние. VCL фронтално вдясно, отворена, кървяща РК рана в окципитален дял. Многобройни малки хематоми в горната част на тялото. Зеници: кръгли, средно отворени; изокор: няма лицева пареза, нито симптоматика за хемипареза. Липса на обичайните неврол. отклонения. Главоболие в горната част на главата. Няма гадене, леки вестибул. смущения. Липсват др. външ. белези от нараняване. Стави: активни/пасивни свободно подвижни, няма болки.

Терапевтични мероприятия

Фронтална рана: дезинфекция с октенисепт, стери стрип лепенки, обработка на РКР на тила, поставяне на три шева. Инжекция против тетанус, томогр. на черепа. Заключение: няма скорошен кръвоизлив, фрактури, туморни образувания, нито данни за скорошен териториален инфаркт.

Пац. напуска клиниката срещу декларация. Уведомен е за възм. усложнения и последици при състояния след припадък. При влошаване на общото състояние, поява на болки и др. му е препоръчано незабавно да се обърне към спешна помощ.

16.10.2006

Доктор Улхайм

ЧАСТ I

In a field
I am the absence
of field.²

Марк Странд³

² (англ.) В полето, аз съм отсъствието на полето. – Б. пр.

³ Американски поет, носител на „Пулицър“ (1999). – Б.пр.

1. Същността на далечината

На 21 юли 1919 година в залива Скапа Флоу, където бил базиран Британският военноморски флот, недалече от шотландския бряг, немският имперски флот решил да потопи собствените си кораби. Подписаният от Германия малко преди това Версайски договор предвиждал наред с връщането на черепа на вожда Мкуауа на британското правителство, също и незабавното предаване на всички кораби, но немският адмирал Лудвиг фон Ройтер предпочел да потопи корабите, вместо да ги предостави на британците, които смятал за нецивилизован народ. Оттогава на морското дъно на приблизително 50 метра дълбочина лежат военни кораби. Истинско щастие за модерната космонавтика, тъй като от останките на тези престояли почти столетие под вода военни кораби посредством организирани гмуркания се добива висококачествена стомана, която се използва за изграждането на сателити, гайгерови броячи, скенери за проверки в цял ръст на хора по летищата. Всяка друга стомана на света – след Хирошима, Чернобил и всички направени в земната атмосфера безброй ядрени опити – е толкова силно облъчена, че не може да бъде ползвана за изграждането на свръхчувствителни уреди. Достатъчно чиста стомана има само в Скапа Флоу, на 50 метра дълбочина.

С тази история започва забележителната книга „Същността на далечината“ на детската психоложка и педагожка Моника Хойзлер-Цинбрет, излязла през 2004 година. Една събота през лятото на 2006-а я посетих в дома ѝ в Гайдорф, един пълен с красиви къщи квартал на Грац. По онова време вече бях прекъснал половингодишния си стаж като преподавател по математика в интерната Хелиану. Директорът на интерната доктор Рудолф се беше закарнал да се разправи с мен само ако кракът ми посмееше отново да стъпи на територията на „Дома“.

Потърсих госпожа Хойзлер-Цинбрет, за да я попитам при какви условия според нея живеят днес децата индиго в Австрия две години след излизането на авторитетната ѝ книга, в чиито първи редове се прокрадват оптимистични нотки. Да я попитам дали знае какво означават всички тези така наречени *релокализации*, на които често ставах недоумяващ свидетел по време на стажа си.

На старата външна врата с три звънеца беше прикрепено и орнаментово чукче, което изглеждаше така сякаш едно време е било истинско, но някога, в някакъв горещ ден, то просто се е разтопило и сляло с тъмно боядисаната дървена врата и е заприличало на декоративна ушна мида над тежката чугунена дръжка. В малката градинка, заобиколена от месингова ограда и замъглен от безброй паяжинки жив плет, която се простираше до самата необичайно пищна сграда, имаше няколко притихнали брези, водолюбиви и полусребърни, а под един стигащ почти до земята прозорец открих самотен слънчоглед, изопнал старателно глава, сякаш слуша тиха музика, защото усещаше как предобедното слънце всеки миг ще изгрее зад близкия ъгъл. Беше топъл ден, малко преди десет сутринта. Вратата зееше. На стълбището беше хладно, във въздуха се долавяше тежък дъх на влажни тухли и стари картофи.

Преди месец-два всичко това надали би ми направило впечатление.

Преди да се кача нагоре по стълбите към частния ѝ кабинет, аз опипах пулса си. Едвам се усещаше.

Госпожа Хойзлер-Цинбрет ме накара дълго да чакам пред вратата. Бях натиснал няколко пъти копчето на звънеца, под който двойното ѝ фамилно име беше написано, разделено, но не с тиренце, а с вълнообразното \approx , и за пореден път в живота си се зачудих защо всички психоложки и педагожки имат двойни фамилии. Чувах я как ходи из жилището и размества мебели или някакви други обемисти предмети. Стори ми се, че чух гласа ѝ почти до са-

мата врата и отново натиснах звънеца с надеждата, че най-сетне ще ми обърне внимание. Но стъпките ѝ пак се отдалечиха, а аз стоях на стълбите и не знаех дали не е по-добре да си тръгна.

Реших да опитам за последно и почуках.

Зад гърба ми се отвори врата.

– Господин Зец?

Обърнах се и видях женска глава, която надничаше през откритата врата.

– Да – отвърнах. – Госпожа Хойзлер?

– Заповядайте, влезте! Заварвате ме тъкмо... как да кажа, в преломен момент, в известен смисъл, извинете ме за безпорядъка...

Поразен и смутен от факта, че жилището ѝ очевидно се простира на целия етаж, влязох и спрях на прага, докато госпожа Хойзлер-Цинбрет не ме подкани със закачалката, която държеше пред гърдите си, да си съблека палтото и събуя обувките.

Госпожа Хойзлер-Цинбрет имаше внушителна осанка. Стройна и висока, беше на 56, но лицето ѝ младееше, косата ѝ се спускаше на дълга плитка на гърба. Като изключим черните ботуши, в онзи ден тя беше облечена небрежно, наметнала на раменете си плетено елече. Докато говореше, почти през цялото време поглеждаше над очилата си; само ако искаше да прочете нещо, ги понаместваше по-нависоко.

Отведе ме в кабинета си, единия от трите, както ми обясни. Тук обикновено посрещала своите гости – от цял свят, добави, и дръпна един шалтер на стената, който задвижи жалюзите най-напред надолу и после нагоре; странен хипнотичен процес, сякаш стаята отвори очи на забавен каданс. По пода пропълзя слънчев лъч, проблясващ като целофан, пречупи се на стената и се плъзна нагоре – чак до голямоформатната картина с абстрактна живопис, на която кръглите форми се бореха с ръбестите.

– О, Боже! – възкликна детската психоложка. – Да не сте контузен?

– Да – отговорих. – Малко произшествие. Нищо сериозно.

– Нищо сериозно – повтори госпожа Хойзлер-Цинбрет и кимна, сякаш често беше чувала това оправдание. – Чай? Или може би кафе?

– Една вода от чешмата.

– От чешмата? – попита тя и се подсмихна. – Хм...

Донесе ми чаша, която имаше натрапчив аромат на препарат за съдове, но въпреки това бях доволен, че ми дават нещо за пиене, защото след ходенето пеш от моето жилище, недалече от Лендплац, до госпожа Хойзлер-Цинбрет бях уморен и жаден. През нощта някой беше разглобил колелото ми на съставните му части. Видях ги сутринта съвършено чисти, разхвърляни из градината, колелата, рамката, кормилото, подредени приблизително като точките в петицата на зарче.

– Значи правите проучвания за книгата, която пишете? – попита тя, когато седнахме на малка стъклена масичка.

Госпожа Хойзлер-Цинбрет извади ветрило от една кутийка, която приличаше на малко по-голяма цигарена кутия, и го разпери. Предложи и на мен, но аз отказах.

– Все още не знам какво точно ще се получи – казах. – По-скоро статия.

– Мрачният живот на i-децата – каза госпожа Хойзлер-Цинбрет и почука с показалец едно кратко „да-да“ по масата.

Кимнах.

– И как Ви хрумна това?

– Ами как – отговорих аз, – темата, както се казва, се носи из въздуха, в известен смисъл...

Психоложката направи странен жест, сякаш искаше да прогони муха от лицето си.

– Вие май до неотдавна все още работехте в интерната? – пита тя.

– Да.

– Нали знаете, че познавам доктор Рудолф – каза тя и си довя малко свеж въздух с ветрилото.

– Разбирам.

Понечих да стана.

– Стойте! – каза госпожа Хойзлер-Цинбрет. – Не се притеснявайте! Аз не съм от неговите... Моля Ви, не ставайте! Доктор Рудолф... Интересно ми е да зная какво впечатление е оставил той у Вас, господин Зайц.

Шумове от хора на стълбището, сърбеж около разтварящите се от само себе си шевове на тила, разхлабена връзка на обувката...

– Труден човек – казах накрая.

– Фанатик.

– Да, може би.

– Там ли живеехте, искам да кажа на територията на „Дома“? Близко до...?

– Не, пътувах.

– Пътувахте.

– Да.

– Хм – отрони госпожа Хойзлер-Цинбрет. – Така беше по-добре, нали? Заради...

Настъпи мълчание. После тя се обади първа:

– ... нали знаете, заради близостта с i-децата или... как ги нарича междувременно доктор Рудолф? Използва ли изобщо някакво наименование за тях?

– Не, той предпочита...

– Ах, тоя проклет идиот! – каза госпожа Хойзлер-Цинбрет презсмях и добави: – Извинете. Какво щях да кажа? А, да! Престоят в близост до „дингото“ променя човека. Искам да кажа не само фи-

зически... но и цялостната ти представа за света. Все още ли прави онези... онези бани?

Бях толкова изумен да чуя думата „динго“ точно от нейната уста, че занемях, преди да ѝ отговоря:

– Кой?

– Доктор Рудолф.

– Бани? Не знам.

Госпожа Хойзлер-Цинбрет нацупи за миг устни, после се усмихна. Ветрилото пое вместо нея задачата да клати мнително глава.

– За какви бани говорите? – попитах я.

– Потапяне в навалищата – каза тя.

– Не знам, не съм чувал за тях.

– Личният лечебен метод а ла Кнайп⁴ на доктор Рудолф. Обгражда се с малките „динго“ и понася симптомите. Часове наред. Беше абсолютно убеден, че действа. Няма как да не сте го виждали...

Поклатих глава.

– Но Ви е направило впечатление, че е фанатик, нали?

– Да – казах. – Имам предвид, че е построил интерната на огледален принцип, т.е. учителите взаимодействат директно помежду си също толкова ограничено, колкото и учениците. За да знаят как се чувстват учениците.

– Мога да си представя колко ужасно самотен се чувства човек там – каза госпожа Хойзлер-Цинбрет. – Но сигурно определени неща правят впечатление.

Това подкана ли беше?

– Да – казах и се опитах да прикрия смущението си. – Човек подочува нещичко. Като напри...

⁴ Метод за природно лечение, развит от немския свещеник Себастиан Кнайп, на основата на водни процедури, компреси, серия от студени и топли души. – Б. пр.

– Едно време истински му се възхищавах – прекъсна ме госпожа Хойзлер-Цинбрет. – Заради методите му на работа. И свършеното владееене на всички техники. Знаете ли, беше бърз като светкавица. Истинска светкавица. Виртуоз. Но веднъж участвах заедно с него в една от виенските му групи за специално подпомагане, главно за деца със синдрома на Даун, имаше и няколко с други увреждания... така де, та тогава той играеше с тях играта „Пътуване до Йерусалим“, само дето броят на столовете беше равен на броя на участниците. Тоест абсолютно безсмислено. Той броеше нещо от сорта на „онче-бонче“ и ъ-ъ-ъ... децата тичаха в кръг и „бум!“, сядаха по столовете. И тогава се споглеждаха, сякаш си казваха: „И сега какво... какъв е смисълът?“ Но теорията на доктор Рудолф беше, че никой не бива да се изключва, дори най-бавното дете. Няма победители, няма победени. Нали Ви казвам, фанатик. Той винаги е казвал: хепиенд не съществува, само от време на време има честен финал.

– Честен финал – повторих аз. – Точно така. Това често го е казвал.

– Луд човек – каза госпожа Хойзлер-Цинбрет.

Ветрилото в ръката ѝ се движеше в съгласие с думите ѝ.

– По недвусмислен начин ми даде да разбера – казах, – че вече не съм желан в Дома.

– Аха – каза тя и настъпи мълчание.

Почувствах как горещината избива на лицето ми. Отпих глътка вода и понечих да разхлабя най-горното копче на ризата. Но то вече беше разкопчано.

– Но да се върна на същинския Ви въпрос – каза госпожа Хойзлер-Цинбрет. – Доста време мина, откакто съм се сблъсквала очи в очи с някое дин... с някое от онези нещастни създания. Те, слава Богу, са рядкост... все още се срещат сравнително рядко, така де... Но това далеч не означава, че не си спомням добре. Само че

най-добре Вие да ми поставяте конкретни въпроси, господин Зец, иначе нищо не мога да Ви разкажа.

– Разбира се.

Измъкнах от джоба бележника си.

Бях си записал три въпроса. Нищо повече не ми беше хрумнало. Де да можех да кажа, че от опит знам, че в непосредствен разговор човек винаги научава много повече, отколкото от класическо интервю с подготвени въпроси – само че не разполагах с подобен опит.

– Добре, значи... моят първи въпрос е... Кога за пръв път работихте с децата индиго?

По всичко личеше, че госпожа Хойзлер-Цинбрет е подготвена за този въпрос. Със сигурност ѝ бе поставян стотици пъти, а в погледа ѝ се четеше упрек: *това можехте да го прочетете в другите ми интервюта, млади момко*. Отпих глътка вода с дъх на препарат, забих химикалката в тефтера си, готов да запиша всичко, което ще изрече.

– Ами – каза тя, – разбира се от мига, в който проблемът за пръв път истински се изостри. Това беше някъде през 95-а или началото на 96-а, тогава се появиха първите статии. Били ли сте роден тогава? Както обикновено се случва в подобни ситуации, заливаха ни с купища некомпетентни брътвежи и журналистически хаос, който сравнително бързо достигна границата на непоносимост, поне за мен и някои други... и тогава реших да направя нещо. Да хвърля малко повече светлина върху нещата.

Пишех през цялото време. В тефтера ми беше записано:

ПРОБ. ОСТЪР 95/96, ПОСЛЕ Э БРЪТВЕЖИ. → НАПРАВЯ НЩ.

– Ще можете ли после наистина да разчетете това? Извинете, че надничам...

По последната дума, както и по отделни, по-особено произнесени срички пролича, че госпожа Хойзлер-Цинбрет има герман-

ски произход. Беше от Гослар, но живееше в Австрия повече от трийсет години.

– Това е моят тайнопис – казах аз. – Винаги пиша с печатни букви.

– Така ли? И защо? Не е ли по-удобно и по-бързо да се пише ръкописно?

– Не и за мен. Така и не се научих да пиша ръкописно.

– Интересно.

Кимането ѝ определено беше много учителско, сякаш се бе освободила от стария си начин на кимане, като че ли е било трудно разбираем диалект, захвърлила го е, но чак в съзнателния си живот, примерно по време на следването и оттогава насетне е работила усърдно над новия си маниер на кимане. А показалецът ѝ отново барабанеше: „Да-да“. Сто на сто съществува някакво готово понятие за подобно разстройство, някаква особена форма на дисграфия, вид непоносимост към непрекъснатата линия, детето, което предпочита да играе със супа с фиде от букви, отколкото със спагети...

– Значи въз основа на тези записки можете да реконструирате разговора ни?

– Да, нещо като разтворимо кафе, вземаш една лъжичка, добавяш малко гореща вода и...

Замълчах, защото сравнението не беше сполучливо.

– Ъ-ъ, госпожо Хойзлер – казах аз, – Вие споменахте, че *проблемът* се е появил тогава за първи път. И така ли са го възприемали? Като проблем?

– Ами... Разбира се, как мислите иначе? Хората се разболяваха един след друг и не знаеха на какво се дължи. Майки, които повръщаха до люлките на детето си. Отвратителна история. Световъртеж, разстройство, обриви по кожата, дори перманентно увреждане на всички вътрешни органи, това, естествено, са по-се-

риозните симптоми, които невинаги имат психосоматични обяснения. Ясно защо настана паника, нали?

Кимнах.

СВЕТОВЪРТЕЖ, РАЗСТР., КОЖА. √ ОРГАНИ.

– И тогава започнаха да се чуват отчетливо първите гласове: да, симптомите се проявяват, само когато съм вкъщи, само когато съм близо до детето и пр.

Когато госпожа Хойзлер-Цинбрет имитираше гласовете, говореше с доста пресилен австрийски акцент. Стана ми смешно и се разсмях.

– Да, така беше, точно така – каза тя. – Надали щеше да Ви е смешно, ако тогава бяхте там. Беше направо кошмарно.

– Да, представям си.

– И цялата тази истерия. Хората обикаляха детските стаи с гайгерови броячи, къртеха подовите настилки и изследваха всичко, ама наистина всичко, но не откриваха нищо. Абсолютно нищо.

√ ИЗСЛЕДВАНИ ЖИЛИЩА: РЕЗ = Ф

– Освен...

– Така де, по това време, естествено, никой не смееше да направи тази последна стъпка. Вече никой не си спомня, но когато трябваше да дадат име на болестта, отначало я нарекоха на първото дете, за което се доказа, че е засегнато от нея. Болестта на Берингър... Но това име не се задържа дълго в медицинската литература, така и не проникна в колективното съзнание. После я нарекоха синдромът на Рочестър, или болестта на Рочестър, тия жалки страхливци, лишени от фантазия... но това също не се наложи, слава Богу. Аргументът беше, че подобно наименование е дискриминиращо, подобно на първоначалното име на СПИН. Знаете ли как са наричали СПИН-а в началото на 80-те?

– Не.

– GRID. Gay Related Immune Deficiency⁵. Днес, разбира се, никой вече не помни това наименование. Подобни имена много бързо се забравят. Индиго – странно, че тъкмо това име се утвърди накрая, макар че определено беше най-смешното от всички. Пълен абсурд. Беше заимствано от някакви наръчници по езотерика. При това нито децата са сини, нито хората, които се разболяват.

Настъпи мълчание, понеже не успях да запишвам толкова бързо.

– А кога за първи път работихте с такова дете? Как се случи?

– Хм. Навремето не се интересувах сериозно от такива проблеми, обусловени от семейната среда, колкото и тесногръдо да звучи сега. Но по онова време, имам предвид в края на 90-те, те бяха нещо като новите 70-те за психологията на развитието. Бяха шантави времена.

НИКАКВИ СЕМ. ОБУСЛ. ПРОБЛ., ТЕСНОГР., 90-ТЕ=70-ТЕ, ШАНТАВО *t*

– Но, разбира се – продължаваше госпожа Хойзлер-Цинбрет, – разбира се, човек не може просто ей-така да изключи цялата тази проблематика, искам да кажа, училище, домашна среда, предразположеност, учебна среда, дарба, какво ще стане от едно дете, което има определени трудности в училище, което примерно е ограничено от личното си обкръжение и т.н. във всеки случай все по-ясно забелязвах, че за мен тези... Окей, най-добре да Ви дам един пример, нали? Влизам в някакво помещение и от стереоуредбата кънти с максимална сила оперна музика, дори това само по себе си е нелепо, а семейството – изпаднало в пълна истерия, всички, облети в сълзи – тогава виждам детето в креватчето с решетки, и, божичко, каква гледка, какво съвършено безпомощно лице. Честно и откровено безпомощно, при това само на две години. А вече си е глътнало граматиката, така да се каже.

Аз само кимнах.

⁵ Хомосексуално обусловена имунна недостатъчност. – Б. пр.